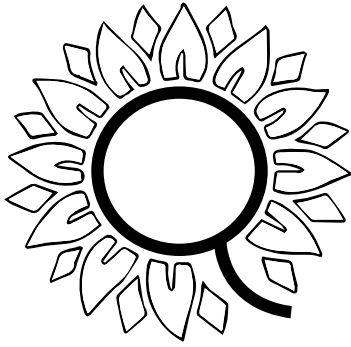

Квакери: Друзі України

Релігійна організація «Релігійна громада Квакерів: Збори Друзів України» утворена без повідомлення державних органів і діє без статусу юридичної особи на підставі статті 35 Конституції України, статті 18 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статті 9 Європейської конвенції з прав людини, статті 8 Закону України "Про свободу совісті та релігійні організації", статті 1130 Цивільного кодексу України.

Клерк: Шеляженко Юрій Вадимович; Фортечний тупик 9, к. 82, м. Київ, 01042; e-mail: yuriy.sheliazhenko@gmail.com, тел. моб. +380 97 3179326. **Вебсайт:** www.friends.org.ua

Вих. № 10 від 01.11.2024 р.

Директору Інституту української мови НАН України
Павлу ГРИЦЕНКУ

Шановний Павле Юхимовичу!

Звертаюся до Інституту української мови НАН України за дорученням учасників та учасниць Релігійної організації «Релігійна громада Квакерів: Збори Друзів України» (далі – Збори Друзів України) відповідно до договору про спільну діяльність з метою сповідувати релігію разом без створення юридичної особи, письмовою формою якого є «Запис молитовного служіння Квакерів, яке дух рухає утворити Збори Друзів України», згідно із статтею 1130 Цивільного кодексу України. Відповідно до частини дев'ятої статті 8 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» повідомлення державних органів про утворення релігійної громади не є обов'язковим.

Нам відомо, що поряд з прийнятим написанням назви нашої релігії (**“квакери”**) в українській мові, яке використовується у Вікіпедії та Словнику української мови, деякі Друзі користуються варіантами **“квейкери”** та **“куейкери”**, які, на їх думку, краще передають оригінальне звучання цієї назви англійською мовою (**“Quakers”**). Ми приймаємо ці варіанти як взаємозамінні, однак при утворенні Зборів Друзів України обрали офіційну назву, яка відповідає чинному правопису української мови: так, у «Великому тлумачному словнику української мови» (укладач і головний редактор В.Т.Бусел) знаходимо слова **“квакер”**, **“квакерка”**, **“квакерство”**, **“квакерський”**.

Викликає стурбованість те, що дехто вважає чинний правопис терміну **“квакери”** калькою з російської мови і з цієї причини негативно ставиться до вживання цього слова у такому правописі.

Крім того, викликають занепокоєння застарілі і дискримінаційні пояснення лексичного значення цього слова у тлумачних словниках. Наприклад, у згаданому вище «Великому тлумачному словнику української мови» слово **“квакер”** визначено як «член однієї з християнських протестантських сект, поширеної в Англії та США».

Слово «секта» в українській мові, подібно до англійського слова «sect», є пейоративом і має негативне значення внаслідок багаторічних зусиль із протиставлення «церкви» «сектам» з боку представників церков, що претендують на панівне становище у суспільстві. Це відображається і у визначенні «секти» в тому ж «Великому тлумачному словнику української мови» («1. Релігійна громада, що відокремилася від панівної церкви. 2. *перен.* Відокремлена група осіб, що замкнулась у своїх вузьких групових інтересах») та у визначенні слова «сектант»: «людина, що керується вузькими груповими інтересами, відзначається догматичними поглядами».

Застосування образливого пейоративу «секта» до будь-яких церков і релігійних організацій є некоректним в принципі, а особливо з боку державних органів та посадових осіб, оскільки Конституцією України передбачено рівність усіх громадян незалежно від їх релігії (стаття 24), а отже неприпустимість дискримінації будь-кого офіційним вживанням термінів «секта», «сектант», а також відокремлення держави від церкви та релігійних організацій (стаття 35), а отже, неприпустимість прямого чи опосередкованого насадження будь-яких «панівних» церков державними органами та посадовими особами.

Європейський Суд з прав людини в рішенні у справі «Християнська релігійна організація Свідків Єгови у Нагірному Карабаху проти Вірменії» (Christian Religious Organization of Jehovah's Witnesses in the NKR v. Armenia) за заявою № 41817/10 від 22 березня 2022 року у параграфі 71 вказує на те, що вживання слова «секта» свідчить про негативне упередження та необ'єктивне ставлення до релігійної організації і викликає сумнів у компетентності офіційних документів, де вживається подібна термінологія.

У параграфі 43 доповіді спеціального доповідача ООН з питань свободи релігії чи переконань (A/HRC/22/51) зазначається про свавільний та негативний характер термінів «секта», «культ», які застосовуються для виправдання порушень права на релігійну свободу. Образливий характер та асоціації з небезпекою слова «секта», небажаність застосування цього застарілого терміну відзначалася у доповіді спеціального доповідача ООН з ліквідації всіх форм нетерпимості та дискримінації щодо Німеччини (E/CN.4/1998/6/Add.2). Слідча комісія Бундестагу (федерального парламенту Німеччини) в доповіді за 1998 рік рекомендувала надалі не вживати слово «секта» в офіційних заявах, інформаційних матеріалах та правових текстах.

Крім того, низка релігійних організацій Квakerів є членами Всесвітньої ради церков; так, за даними на її офіційному вебсайті <https://www.oikoumene.org/> членами Всесвітньої ради церков є Канадські Щорічні Збори Релігійного Товариства Друзів (Квakerів) (Canadian Yearly Meeting of the Religious Society of Friends (Quakers)), Релігійне Товариство Друзів: Об'єднані Збори Друзів (Religious Society of Friends: Friends United Meeting), тощо. Світовий консультативний комітет Друзів (Friends World Consultative Committee) бере участь у Конференції секретарів всесвітніх Християнських громад Всесвітньої ради церков; його генеральна секретарка Гретхен Касл була першою жінкою-головою цієї Конференції, а його представниця Джанет Скотт очолювала конфесійну зустріч історичних мирних церков.

З урахуванням викладеного, просимо Інститут української мови НАН України надати пояснення, рекомендації, поради щодо правильного написання назви Релігійного Товариства Друзів (**Quakers**) українською мовою відповідно до чинних стандартів державної мови, зокрема щодо правильності вживання термінів **“квakerи”**, **“квейкери”** та **“куейкери”** в українській мові, а також взяти до уваги при визначенні стандартів державної мови, в тому числі у аспекті лексичного значення слів, неприпустимість застосування дискримінаційного пейоративу «секта» по відношенню до Релігійного Товариства Друзів (Quakers), яке представлене у Всесвітній раді церков і є історичною мирною церквою, учасники якої зробили значний внесок у ліквідацію рабства та становлення сучасної системи міжнародного захисту прав людини, а зараз моляться за припинення російської агресії і допомагають постраждалим українцям.

З повагою,

Клерк Зборів Друзів України

Юрій Шеляженко